

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: _____

•••□•••

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Scurtă privire retrospectivă. — Economiști ardeleni și bănățeni până la Unire: Visarion Roman. — Finanțarea întreprinderilor românești. — Școala practică de comerț. — Dela „Solidaritatea”: Către băncile noastre. — Banca „Albina”: Schimbări la personal. — Sumarul pe anul 1940.

Scurtă privire retrospectivă

Anul 1940 n'a însemnat în calendar numai un număr de zile, ci a brăzdat fășuri adânci în viața politică, economică și socială a Europei. Este cunoscut lucru că războiul început în August 1939 s'a prelungit peste prevederi și astfel toată Europa a fost cuprinsă de flacări pe toată durata anului 1940. Și este curios, că întinderea lui s'a făcut în mare parte fără voința națiunilor, pe teritoriul cărora bântuie. Sunt multe țări în Europa cari mai mult fără voie, au fost atrase în războiu. Exemplul tipic în această privință îl dă Danemarca, fără care prin excelență a căutat să se țină departe de orice complicație, dar i-a fost imposibil. Mai mult decât atât, și lucru foarte grav, ea e forțată să sufere bombardamente, atunci când n'a avut de împărțit nimica și cu nimeni.

Logic, faptul pare straniu și inexplicabil. Dar privind realitățile în față, totul se descifrează cu amănunte cunoscute. În luptă se găsește ca totdeauna puteri mari, forțe uriașe, cari se străduiesc pentru

idealuri proprii. Popoarele mici sunt nevoite să se alinieze într'o grupare sau în cealaltă, după cum interesele lor sunt mai bine apărate, fără să mai examineze riscurile momentului. În același timp se face o verificare cu multe învățăminte a teoriilor pe care un popor le poate adopta ca îndreptar de viață. Cuvântul teorie este chiar rău plasat în cazul de față, căci ceea ce vrem să spunem este, că o națiune nu trebuie să se conducă după teorii, ci după realități. Concluzia nu este nouă, ea are o valabilitate eternă, dar multe din neamurile Europei s'au dedat la speculațiuni metafizice și și-au construit legi apriorice după cari căutau drumul trăirii. Desnodământul din 1939, prelungit în anul 1940 a fixat odată pentru totdeauna țaria bazelor de viață ale unui popor: munca adâncă, vigilentă, creștinească și spiritul dinamic constituie secretele de dănuire a indivizilor și neamurilor. Ori cum ar suci cineva acest adevăr, el nu poate fi înlocuit. Neținând seamă de el, mai curând sau mai târziu cataclismul este inevitabil.

Niciodată n'a fost mai cu dureri verificat acest adevăr, decât în anul 1940. Întreaga Europă care se bazase pe himere, este trântită la pământ și se pare că cu atâta putere, încât s'a prefăcut în ruine. Ce a rămas din elocința verbală de altădată a spiritului oamenilor de stat francezi? Filosoful Briand care cânta pe coarde înalte spiritul angelic din om și

devenise exemplul tipic al verbalismului adormitor, s'ar cutremura el însuși dacă ar vedea, unde a dus cloroformizarea o nație care era în culmea spiritualității umane. Într'adevăr, Franța care gândise multe veacuri pentru toată lumea, a căpătat cea mai grea lovitură din toată istoria ei. Alături de ea a fost înmormântat un sistem întreg care să sperăm că multă vreme nu va mai ademeni pe nimenea.

Este deci natural că în prezența acestor răsturnări spirituale viața a fost frământată și sbuciumată. Războiul cu urmările lui a adus schimbări uriașe în mecanismul vieții economice, politice și sociale. Legăturile cari formau odată echilibrul organizării comerțului și al producției s'au prăbușit și în fața nouilor curente, viața popoarelor caută să formuleze o orientare nouă; o orientare care să pornească din starea de lucruri ce anunță să se impună. Când vorbim de echilibrul economic, politic și social, nu înțelegem însă să-l exprimăm numai cu o noțiune de suprafață, ci ca pe o problemă de structură. În domeniul economic se prăvălesc de asemeni idoli cari altădată erau considerați de infalibili. Se înlătură pare-se materia, metalul care constituia ultima rațiune a sforțărilor colective și se pune la baza economiei omenești, munca cu toate atributele sale active. Nu-i vorbă că și până acum ea a constituit unul din elementele primordiale ale producției, dar a fost mult subestimată în aportul ei întrânsec. Se pare că se vine deci la izvoarele unui adevăr care a fost ocolit până acum printr'un sistem de silogisme.

În cadrul rezultatelor politice se face în Europa o nouă configurație economică. Nu se poate spune că la baza compartimentării ei nu stau idei ingenioase. Dar dacă e vorba ca în cadrul unei economii continentale să se înfăptuiască un climat economic cu înfățișări și angrenaje armonice pentru toate popoarele, atunci este necesară o cunoaștere și mai cu seamă o apreciere deosebit de justă a etalonului dela care pleacă. Munca trebuie deci astfel estimată ca nimeni să nu se simtă nedreptățit, ci din contră, ca fiecare să fie convins că colaborează într'un sistem care se bazează pe solidarism și reciprocitate.

Tot în urma răsturnărilor politice din Europa se ridică un nou suflu de viață socială. Este interesant că acest sistem de viață socială se adapă dela același izvor de concepție ca și cel economic. Se caută o nivelare a deosebirilor dintre clasele sociale, prin eliminarea exploataării făcută de capital în dauna muncitorilor. Încercarea nu este de sigur nouă, căci protecția muncii, plata ei regulată și înlăturarea abuzului în legătură cu exercitarea ei, sunt probleme cari nu numai s'au discutat, dar s'au și practicat de multă vreme. Dar de unde până acum aceste încercări se mențineau numai la unele aspecte ale problemei muncii, acum ele atacă problema în fond, căutând nu să o protejeze, ci să o ridice. Munca nu rămâne ca o simplă marfă de plasat, ci este adus pe primul plan muncitorul însuși, cu tot complexul de probleme pe care-l implică viața. Nu mai e vorba deci de o retribuție oarecare cu variațiuni temporare în plus sau minus, ci este vorba de o clasă socială căreia urmează să i se creieze climat și nivel superior de viață, așa cum îl cere în tot complexul ei, construcția biologică și psihică a omului. Astfel sarcina capitalului de a servi, se va accentua și extremele constând din sărăcie lucie și bogăție până la desfrâu, trebuie eliminate. Omul ori de ce categorie ar fi, trebuie să se bucure de o viață care să nu-l ducă la epuizări fiziologice.

Privită din punct de vedere moral, această problemă are o adâncă semnificație. Într'adevăr de multă vreme omenirea s'a străduit prin reprezentanți de ai ei străluciți, să ajungă la o mai justă distribuție a bunurilor pământului. În acest scop nu numai că s'a consumat multă energie spirituală, dar s'a vărsat și mult sânge omenesc. Dacă lumea a ajuns la acest stadiu de înțelegere, încât se caută punerea punților peste prăpăstii tocmai de cei chemați, însemnează că s'a făcut un luminis deosebit în controversele sociale de odinioară. Prin acest luminis să sperăm că lumea va vedea cu mai multă putere calea dreptății și a înțelepciunii.

Căutând să încadrăm Țara noastră în complexul schimbărilor geopolitice și spirituale ale Europei, să însemnăm pe răboj cea mai cruntă nenorocire care

ne-a lovit: pierderea a peste o sută mii kilometrii patraji din sfintele granițe ale neamului. Visul nostru de veacuri, idealul nostru cel mai sublim a fost astfel spulberat. Să mai explicăm fenomenul? Poate că el se înțelege desăvârșit, dacă se au în vedere cele ce am înșirat în prima parte a acestor rânduri. Trebuie să ne mărturisim deschis vina că n'am încins granițele noastre cu oțelul de neînfrânt al vitalității politice rezultată din duhul dăinuirilor noastre pe pământurile daco-romane. Am adoptat sisteme perimate de viață, alergând după silogisme, în loc să privim în față nevoile și să realizăm după cum ne cereau vrerile noastre proprii. Ne-am înecat apoi în sentimentalisme lasive și bolnave alergând după iluzii. Avertismentele n'au lipsit, dar ele n'au fost ascultate. Am alternat mereu în sisteme opuse realităților noastre, aplicând odată democrația falsă și coruptă și întorcându-ne altădată la autoritarismul bolnav născut cu vicii congenitale, ros de ambițiile unor vanități alimentate cu sete de sânge, cu impulsuri de teroare și cu stigmate de imoralitate. Am alergat astfel înapoi și încolo pe cărarea sistemelor politice, până când destinul nu ne-a mai răbdat și ne-a pedepsit amar.

Vieața economică românească n'a fost mai puțin derutată de evenimente. Războiul a micșorat și a impus restricțiuni producției în toate țările. Comunicația s'a îngreuiat, datorită închiderii mărilor și liniilor fluviale de circulație. Schimbul de mărfuri a suferit deci în mod inevitabil. Ceea ce este mai grav, este că pârjolul ne-a găsit într'o fază de transformare, rezultată tot dintr'o lipsă de precisă descifrare a intereselor noastre. De câte ori nu se proclamase primatul agriculturii prin doborârea industriei. Și în acest domeniu am lucrat prin răsturnări nu prin înălțări organice de înfăptuiri. Când s'a văzut că răfăcim, că proclamând primatul unui compartiment al vieții economice procedăm prin negațiuni, era prea târziu, căci se încheiaseră conturile. Războiul își anunța furiile. Repede ne-am apucat să ridicăm instalațiuni spre a face față nevoilor de înarmare. Dar n'am mai apucat să le terminăm și izbucnirea focului ne-a găsit desorganizați economicște. Nu avem fa-

bricatele necesare, deși am fi putut să le avem. Este natural că atunci când toată lumea le aduna cu ardoare, nu se prea găsea nimeni să ni le cedeze decât cu prețuri superioare. Acest fapt a dus la dezechilibrul pieții, la greutatea financiară și la anumite stări de lucruri cari ne-au pus în fața unor greutăți excepționale.

Nu este mai puțin adevărat însă că și starea de concentrare și apoi de mobilizare a dat naștere la neajunsuri. Incorporarea oamenilor și rechiziționarea cailor și vehiculelor au adus cu ele greutăți mari în desfășurarea procesului economic. Se pare chiar că surprinși de evenimente am lucrat sub presiunea lor fără să mai fie posibilă o cercetare a situației. De aceea economia particulară a fost lipsită de multe articole importante: fierul, cimentul etc. Amputațiunile teritoriale au slăbit și mai mult echilibrul, așa că am putea spune că ne găsim în plină fază de organizare, după o sdruncinare destul de adâncă. Acordul economic germano-român încheiat spre sfârșitul anului se pare că este una din căile sistematice cari duc la normal și în orice caz la o încadrare logică într'o ordine nouă de lucruri.

Ca o înălțare naturală a faptelor politice avem pe lângă o nouă ordine economică și una socială. Tendința de a ridica lumea din mizerie pe de o parte și de a opri desfrâul pe de altă parte, este o lozincă a regimului legionar. Poate că nicăieri această lozincă nu este mai chemată să dea roade ca în țara noastră. Într'adevăr deși avem toate bogățiile naturale, lumea românească a fost împărțită în muncitori mizerabil plătiți și în beneficiari ai exploatării unor capitaluri, dar mai mult ai unor slăbiciuni. Se trăia în țara noastră pe bază de blazon familiar care avea darul să justifice orice dorință și să înlăture orice refuz. Pe urmă existau cuiburi de interese individuale cari legau lumea printr'o rețea în care nu se putea nimăni strecura fără a plăti o anumită vamă destinată celor cu puterea. Așa se făcea că existau oameni cari duceau viață de lux, dar cari disprețuiau munca; numai așa se înțelege de ce orice bunăvoință fie ea cât de idealist formulată și demonstrată, era nevoită să abdice dela drumul drept și să

se strecoare prin vămile rețelei de interese ale ecrescențelor parazitare întreținute de regimurile politice.

Se anunță deci o eră nouă, eră în care meritul se măsoară prin muncă și realizări, prin eufetare adâncă și strădanie pusă pentru binele colectivității în primul rând și numai în măsura în care binele individual este încadrat în cel colectiv, numai în această măsură, el poate fi individual. O evanghelie de început de veac social românească își răspândește filele cu învățături de propovăduire având de scop realizarea dreptății plecând dela morală și dela etică, iar nu dela tribulațiunile unei legiuri gândită artificial și schimonosită anume ca să nu cuprindă nimic. Poate este semnalul ultimului ceas prin care deșteptarea românească să se arate plină de vioiciune și dăătoare de nădejdi. Dacă vom avea tăria să ne lepădăm de sofisticării, nu mai începe nicio îndoială că viața românească va căpăta toată strălucirea de care este capabilă.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Economiști ardeleni și bănățeni până la Unire.

Visarion Roman

„Glorie Ție dascăle, care cel dintâi ai aprins scântea economică pentru emanciparea economică a neamului Tău“.

N. Petra-Petrescu

I.

Iniințarea și rezultatele obținute de activitatea băncii *Albina* din Sibiu, și a tuturor celorlalte reuniuni și instituții similare, au adus în luptele naționale ale Românilor din Transilvania un element nou și noi posibilități de afirmare.

Caracterizate până la 1872 — anul iniințării *Albinei* — în special prin tendințele lor religioase, politice și culturale, prin opera săvârșită de banca *Albina*, și de celelalte bănci românești, luptele generației post-săguniene s'au fortificat prin prezența activă și creatoare a elementului economic și financiar, absent până atunci, ale cărui mijloace de afirmare n'au întârziat să dea cele mai excepționale și mai durabile rezultate.

Abia după apariția și după manifestarea publică a acestui element, politica conservării noastre naționale s'a putut organiza și consolida în adâncime, iar aspi-

rațiile de ordin politic și cultural s'au putut sprijini pe o solidă bază materială.

„Cu iobagii — scrie N. Iorga — se poate face o revoluție, dar nu se poate înghițea o alcătuire politică. A stârni pe sărac e ușor, dar numai cu cel avut se poate face un lucru care să se menție și să se poată desvolta... Omul liber e acela care se poate sprijini pe ce este în adevăr al lui. Tot restul e formulă și închipuie“.¹⁾

Sdrobitoarea majoritate a populației noastre rurale, cu toată Patenta imperială de improprietărire din 21 Iunie 1854, care a dat însă naștere urgiei proceselor urbariale, se sbătea și după această dată în ghiările celei mai crude paupertăți. Paupertatea aceasta era și mai mult agravată, și'n parte chiar provocată, de excesiva cămătărie a timpului. Gheorghe Barițiu afirmă că peste 50 de mii de familii țărănești au căzut pradă speculațiilor cămătărești.²⁾ Pentru a putea nota cât mai precis înspăimântătoarele ravagii săvârșite de cămătarii acestui timp, ajunge să arătăm că procentele ridicate de ei variau între 50% și chiar 200%.³⁾

În asemenea împrejurări era firesc deci ca înălțarea nivelului nostru național, privit în totalitatea lui, să crească extrem de încet, neamul românesc aflându-se în servitutea altor națiuni mai favorizate de ambanța politică și mai bine organizate din punct de vedere național.

Pe nesimțite însă, prin apariția *Albinei*, lucrurile încep să se schimbe. Foștii iobagi încep să se instărească, gospodăriile și averile lor cresc, posibilitățile de afirmare economică și socială se înmulțesc. Românii, cum așa de sugestiv spune același N. Iorga, încep să-și adune pământ sub picioare. Achizițiile de pământ încep să devină atât de numeroase și atât de sistematice, încât guvernele maghiare încep a le considera ca o adevărată primejdie pentru Coroana Sf. Ștefan. În 1890 publicistul maghiar *Bekšics Gustav*, alarmat de proporțiile emancipării economice a Românilor, credea că unica soluție pentru împiedecarea acesteea ar fi *exproprierea* tuturor proprietăților imobiliare românești. Spaîma cu care privia Buda-Pesta aceste cuceriri românești, este vehement exprimată și documentată în broșura publicistului și economistului *Tokayî László*, secretar al „Reuniunii ungurești agricole din Ardeal“, *Éladó ország*: (O țară de vânzare) în care se ridică perdeaua ce acoperea „perfida“ acțiune valahă.⁴⁾

Întreg terenul agricol al Ardealului era în 1912 — după calculele lui Tokayî — de 6.697.316 jugăre cadastrale în preț de 2.329.692.928 coroane. Din acest teren, în urmă cu 15 ani, Ungurii stăpâneau 52%, iar Românii și Sașii împreună 48%. În urma achizițiilor

1) *Oameni cari au fost*, vol. IV, pag. 204.

2) *Părți alese*, vol. III, pag. 493.

3) *Idem*.

4) 1912.

românești, și în parte și săsești, Ungurii aveau în anul apariției broșurii lui Tokay $3.294.453$ jugăre în valoare de $1.066.999.361$ coroane, iar Românii și Sașii $3.402.863$ jugăre în valoare de $1.258.500.119$ coroane. Calculată în procente situația era deci următoarea: Românii și Sașii 5.2% , iar Ungurii 45.8% . Răsturnarea aceasta de raporturi se explică prin cele 168.523 jugăre cucerite de Români în ultimii 10 ani și prin cele 38.422 jugăre câștigate de Sași.¹⁾

Și mai îngrijorată încă decât guvernul, a cărui „țară” ajunsese astfel de vânzare, era însă nobilimea maghiară din Ardeal, care își vedea periclitată, din cauza achizițiilor valahe, însăși existența ei latifundiară. La o adunare generală a consiliului județean din Târgu-Mureș, ținută în anul 1912, contele *Bethlen István* arăta îngrozit că în ultimii cinci ani Românii au cumpărat dela Maghiari 96.000 jugăre pământ arător și 70.000 jugăre pădure în valoare de circa $70.000.000$ coroane. „Dacă această pustiire a moșiilor ungurești va continua și în viitor cu aceeași măsură — profecia furiosului conte — în decurs de 30 de ani, vasăzică peste o generație, jumătate din moșiile maghiare din Ardeal sunt pierdute.”)

De sigur cifrele acestea nu exprimau în mod absolut situația reală a proprietăților agricole din Transilvania; un economist, *V. C. Osvadă*, ținând chiar să și protesteze împotriva lor²⁾, ele sunt însă concludente pentru a demonstra marele progres economic al Românilor, progres ale cărui origini sunt a se căuta în forța financiară a *Albinei* — pe care atacurile maghiare nu o menajau de loc — și a celorlalte bănci românești din Transilvania și Banat. Odată cu nivelul economic se ridică însă și cel cultural. *Albina* nu e numai un reazem economic și financiar, ea devine și unul cultural. Până în anul 1918 *Albina* a sacrificat pe altarul culturii românești din regatul maghiar nu mai puțin de 603.398 coroane aur, ceea ce face peste 30 milioane *Lei*.

Albina n'a acționat însă în mod izolat, n'a fost o instituție singuratică; în urma ei ca din pământ, până la 1897, au înflorit alte cincizeci de bănci românești, al căror număr a crescut mereu, ajungând în anul 1918 până la aproape 300.

Pe forța materială a acestor bănci, grație activității și rezultatelor cărora Românii au ajuns într'adevăr stăpâni pe ceea ce era al lor, s'a sprijinit și a crescut întreg nivelul economic și social al populației românești de dincoace de Munți, și implicit, și nivelul politic și cultural.

Cui se datoresc, inițial, toate aceste strădării și în special începutul începutului, *Albina*? Nimănui altuia decât unui modest învățător dela Rășinari: *Visa-*

ron Roman. Până la el Transilvania și Banatul nu avuseseră nicio tradiție economică, niciun realizator în această direcție. Avusesem deslănțuitori de revoluții ca Horia și ca Avram Iancu, istorici ca George Șincai și Petru Maior, filologi ca Timotei Cipariu, gazetari ca Gheorghe Barișiu, capete politice și organizatori ca Simion Bărnuțiu și Andrei Șaguna, scriitori ca Ion Budai-Deleanu, creatorul poeziei române moderne, avusesem, în sfârșit, nenumărați reprezentanți de seamă ai bisericii, ai culturii și ai politicii, dar nu avusesem niciun doctrinar și niciun realizator economic. (Inițiativele lui Ion Piurariu-Molnar au fost zădărnice de indiferența vremii, iar Dionisie Pop-Marțian trecuse Carpații în Muntenia). Visarion Roman este astfel primul ctitor de instituții financiare românești în Transilvania, primul biruitor. Inițiativa lui a fost o surpriză, iar ideile sale considerate o mare utopie, o cutezanță inutilă. Șaguna îl întâmpinase tăios și categoric: „*Schuster bleib bei deinem Leisten*” (Ciobotarule rămâi la calapodul tău.) Visarion Roman n'a rămas însă la calapodul său, n'a rămas la uneltele sale, ci asigurându-și concursul unei bune părți din intelectualitatea transilvană și bănățeană a pus bazele *Albinei*. Odată cu bazele *Albinei* s'au pus însă și bazele întregii rețele de reu-niuni economice și financiare din Transilvania și Banat, bazele emancipării noastre economice. Opoziția de idei din care a răsărit *Albina*, opoziția față de spiritul vremii, profund pătruns de mirajul atotputernicei literaturi și culturii, lăsăm să o sublinieze unul din foștii președinți ai *Astreii*, un om de cultură deci, și, în cazul de față, un desăvârșit cărturar: *Vasile Goldiș*: „Dacă baronul *Vasile Pop* (fost președinte al *Astreii* 1868-1875) în cuvântarea sa de deschidere a adunării generale dela Năsăud a Asociațiunii, în anul 1870, afirma că „literatura și cultura sunt factorii cei mai puternici ai existenței naționale”, *Visarion Roman* prinsese în sufletul său convingerea că desrobirea națiunii noastre din cătușele servituții și a întunecului se va face mai ușor prin emanciparea ei economică.”)

Dreptate aveau însă amândoi. Un popor fără conștiință și fără cultură națională se spulberă ca un nor de praf. Visarion Roman, inițiatorul și organizatorul *Albinei*, era însă mai aproape de necesitatea primară a omului, mai aproape de ceea ce cu o jumătate de veac mai înainte preconizase *Pestalozzi* în Elveția: *mai întâi bucata de pământ și apoi cultura*.

Fără cea dintâi, în viața unui popor, cea de a doua e imposibilă și dacă totuși ar exista, ar fi și inutilă și primejdioasă...

VASILE NETEA.

(Va urma).

¹⁾ *Românul*, 1913, Nr. 208.

²⁾ *Românul*, 1912, Nr. 145.

³⁾ *Românul*, 1912, Nr. 208.

¹⁾ *Universul*, No. 143, din 29 Mai 1933.

²⁾ *V. Goldiș: Discursuri*, Buc. 1923, pag. 111.

Finanțarea întreprinderilor românești

În viața noastră economică actuală, se deschide o tot mai pronunțată conjunctură de românizare. Sprijinul dat de legiuitor prin decrete-legi pentru naționalizarea activităților economice, găsește un teren favorabil în inițiativele curajoase ale tineretului român, care se îndreaptă cu tot avântul, spre cucerirea acestui teren considerat — până mai ieri, alaltăieri — străin de aptitudinile și calitățile Românilor.

Primele rezultate se și văd deja pe terenul comercial. În orașele și târgurile noastre, vedem aproape zilnic, închizându-se câte o prăvălie evreiască, în locul căreia apare un comerț românesc.

Mai încet merge însă opera de naționalizare a vieții industriale, unde nu este suficient să se ajungă la un anumit procent de personal românesc în conducere sau între muncitori, ci trebuie să se româneze și capitalul întreprinderii respective, sau — în caz de lipsă — să se găsească mijloace pentru a-i pune la dispoziție credit imediat și îndestulător, printr'o finanțare rațională și adecuată timpurilor actuale.

Pentru a putea alege cel mai potrivit sistem de finanțare, reamintim câteva din cele obișnuite în viața economică a ultimilor ani:

1. Sistemul „continental“ constă în a separa creditele în două părți distincte:

a) Credite comerciale, de circulație, pe termene scurte, de circa trei luni, uzitate mai des în viața comercială sau la capitalul de rulment al întreprinderilor industriale.

Acest credit este acordat cu preferință și de către băncile noastre, când are la bază garanție suficientă materială și morală. Este și astăzi un credit întrebuițat des, în viața noastră economică;

b) Creditele de investiție sunt legate de o perioadă mai lungă de timp, de obicei 10—15 ani sau și mai mult. De aceste credite au lipsă, în special, întreprinderile mari industriale, când iau ființă sau când își reînnoesc ori măresc instalațiile. Acordarea lor se face numai de către instituții mari de finanțare, anume create pentru astfel de operațiuni. Și fiindcă inițiativa particulară nu are destule mijloace, sau nu găsește conveniență suficientă în acest gen de finanțare, intervine statul de cele mai multe ori și crează sau acordă diferite avantaje unor astfel de instituții de credit.

2. Un al doilea sistem de finanțare, pe care-l găsim, de obicei, la popoarele cu o viață economică mai dezvoltată și mai solidă, este sistemul zis „englez“.

În acest sistem, la creditele pe termen scurt, se face un fel de finanțare rotativă, prin arvuna ce-o dau comercianții la comenzile făcute industriașilor, sau de către aceștia, producătorilor de materii prime, etc.

Cu acordarea creditelor mai importante, pentru diferitele compartimente ale vieții economice, se ocupă în Anglia cinci mari bănci, cari datează de câteva secole și nu s'au clătinat niciodată în fața crizelor economice.

3. Al treilea sistem de finanțare, este cel „american“, care nu ține seama de armonizarea scadențelor, ci din depunerile la vedere, acordă credite pe termen mai lung sau mai scurt, după cum oscilează legea cererii și a ofertei. Acest sistem s'a întâlnit după războiul mondial și la multe dintre băncile noastre. Însă consecințele neplăcute, n'au întârziat mult și după crahul din 1929 dela bursa din New-York, criza s'a abătut cu pași repezi și asupra Europei. A fost necesară la noi intervenția statului, care — prin diferite legi de asanare — a căutat să amelioreze consecințele unei rele politici de finanțare.

De sigur că sistemul cel mai bun este al autofinanțării — Selbstfinanzierung, — astfel cum îl practică întreprinderile Krupp din Germania sau Rockefeller din America, însă pentru așa ceva este nevoie de acumularea unor capitaluri imense, atât mobiliare, cât și imobiliare.

Cum însă, în țara noastră, abia de curând s'a pornit revirimentul național de românizare a vieții economice, găsindu-ne deci încă în faza inițiativelor, trebuie să recurgem la sprijinul tuturor institutelor noastre de credit pentru finanțarea întreprinderilor românești. Iar scopul imediat al acestei finanțări, nu trebuie să fie numai decât mărirea rentabilității întreprinderilor, ci deocamdată să se nizuiască la îndreptarea inițiativei românești pe drumul cel bun, ușurându-i-se începutul, prin mijloace ieftine și lesnicioase de credit. Și numai după ce s'a consolidat bine situația acestor întreprinderi, s'ar putea da — în mod progresiv — mai multă atenție și părții materiale, legată de rentabilitate.

În privința aceasta, ar trebui să ne servească de exemplu educativ, greșelile trecutului, când goana după îmbogățire era scopul principal și poate unicul țel al celor mai multe activități economice.

Printr'un neînțeles complex de împrejurări, în țara noastră a fost sprijinit mai mult, de către instituțiile conducătoare, scopul materialist al întreprinderilor invadate de străini.

Câteva date statistice folosite de dl conferențiar universitar H. P. Suci, ne arată, că în 1938 — ultimul an de viață economică relativ normală, — chiar și Banca Națională a României a acordat profesiunilor exercitate de români numai 5,15% din volumul portofoliului său de scont, iar întreprinderilor, unde predomina activitatea străinilor, li s'a acordat „aproape totalitatea mijloacelor de scont: 92,20%“.

Și pentru ca exemplul să fie mai plastic, redăm și câteva cifre brute, menționate tot de autorul sus-amintit:

„Totalul portofoliului de scont al B. N. R. în 1938 de Lei 32.801 milioane, era distribuit: agriculturii românești numai 4,94% (Lei 1584 milioane) și meseriilor abia 0,21% (Lei 68 milioane). În schimb, marea industrie deținută de străini, obținuse 55,95% (Lei 17.949 milioane), iar comerțul, la fel de înstrăinat, beneficia de 36,25% (Lei 11.630 milioane)“.

Se poate, ca afirmația să cuprindă și o parte de exagerare, fiindcă printre marile întreprinderi industriale și comerciale, sunt câteva și românești, dar reese totuși clar, că activitățile economice pur românești, au fost slab sprijinite de organele noastre chemate să contribuie — printr'o finanțare înțeleaptă și conformă cerințelor naționale — la mult trâmbițata operă de românizare a vieții noastre economice.

Dar finanțarea întreprinderilor românești nu trebuie s'o așteptăm numai de la institutul nostru de emisiune, ci la această operă națională, trebuie să contribuie întreg complexul instituțiilor noastre de credit, fiecare în raionul ei de activitate și în limitele posibilităților structurale.

Această finanțare cu scop național, nu trebuie privită ca o inițiativă care incumbă elemente de caritate sau filantropie față de întreprinderile românești, ci doar să ofere credite în condițiuni adecuate genului de întreprindere, fixându-se termene ceva mai lungi de replățire și cerându-se o marjă mai modestă de acoperire.

Iar opera de finanțare a întreprinderilor românești începătoare, nu trebuie considerată nicidecum ca o obligație exclusivă a institutelor noastre bancare, ci la ea trebuie să contribuie indirect toate ramurile de activitate economică, concentrându-și operațiunile la băncile românești, pentru a le mări astfel diversitatea plasamentelor productive.

Poate că timpurile acestea grele ne vor face să înțelegem, în fine, că numai strânși uniți și ajutându-ne reciproc, vom reuși să devenim tari și stăpâni la noi acasă.

L. B.

Școala practică de comerț

În iarna trecută, în timpul concentrării, am văzut într'un oraș, care acum a ajuns iarăși de graniță, o publicațiune a Camerei de comerț și industrie, de al cărei conținut nu-mi mai aduc aminte. Era vorba de stabilirea unei categorii de comercianți engroșiști, vreo douăsprezece nume ovreiești, grecești, bulgărești și rusești. Români erau numai președintele și secretarul acestei instituțiuni, cari figurau cu numele în partea de jos a acestei publicațiuni.

Împrejurarea a făcut, ca în urmă, la mai multe luni, să văd într'un ziar, în câteva date rezumative bu-

getul acelei instituțiuni. Între aceste, am văzut o sumă destul de însemnată, rezervată școalelor secundare locale, între cari nu era și un liceu comercial, drept subvenții.

Față de împrejurările și necesitățile locale, acea sumă mi s'a părut chiar exagerat de mare și fără să vreau, m'am dus cu gândul la publicațiunea din iarna trecută cu acele nume de rezonanță străină.

M'am gândit atunci la rigiditatea textelor de legi, precum și la lipsa de inițiativă și indiferență a conducătorilor de instituțiuni. Cazul acelei Camere de comerț și industrie, este și cazul atâtor și atâtor alte instituțiuni.

Oare este nevoie să se pună la dispoziția elevilor de licee atâtea burse, câte se acordă acum fără prea multă selecționare, când Statul cheltuiește și așa destul de mult cu întreținerea școalelor?

Atunci, când ne plângem, că aproape întreg comerțul și industria Țării sunt în mâinile străinilor, tinerii Români, cari ar dori să se dedice comerțului, n'au dreptul și ei la burse, sau mai bine zis, la un învățământ practic al lor și la ajutorare în bani sau mărfuri cu cari să-și înceapă activitatea?

E nevoie deci, de cât mai multe școale practice, cât mai practice și apoi de înzestrarea tinerilor cu fondurile necesare, pentru a le da posibilitatea de a începe și duce la bun sfârșit afacerile lor.

Chestiunea fondurilor s'ar putea realiza mai ușor, chestiunea școalelor practice, ceva mai greu.

Comerțul nu-i atât de ușor, cum li se pare unora, dar nici atât de greu, ca să descurajeze, cum li se pare altora.

În orice caz, azi mai mult ca în trecut, un viitor comerciant, trebuie să-și însușească un minimum de cunoștințe absolut necesare.

În Țară au fost și sunt școale practice de comerț, nu însă atât de practice, cum se crede de obicei, că sunt.

Școalele practice de comerț trebuie să fie populare, să aibă cursuri de seară și cu durată de 6—12 luni. Se va putea înscrie la cursuri oricine, începând de la vârsta de 16 ani, fără a se pretinde certificate de studii. Comitetul școlar va fi alcătuit numai din personalități din viața economică. Corpul didactic al acestor școale, va fi format numai din persoane luate chiar din lumea comercială, după o minuțioasă alegere. Vor fi salarizați modest numai profesorii cari provin din vânzători de magazine, vechi și versași, de obicei mai slab retribuți.

Esențialul într'o școală practică de comerț este programul. Acesta s'ar putea alcătui în felul următor:

Grupa I.

1. Psihologia clientului. 2. Psihologia și etica comerciantului.

Grupa II.

1. Organizarea întreprinderii. 2. Tehnica aprovizionării. 3. Tehnica vânzării. 4. Organizarea științifică a muncii. (Raționalizare).

Grupa III.

1. Principiile contabilității în partidă simplă și dublă. 2. Tehnica inventarului. 3. Credit și cambie.

Grupa IV.

1. Corespondența comercială. 2. Impozite.

Grupa V.

1. Aranjarea localului și vitrinelor. 2. Publicitate, reclame.

Grupa VI.

1. Cunoștințe uzuale de limba germană, cunoștințe sumare de limba franceză (pronunțarea și scrierea anumitor expresii și numiri comerciale).

Grupa VII.

1. Exerciții de măsurare cu metrul și cântărire.

Existența, buna funcționare și rezultatele la cari se speră dela o astfel de școală, nu se pot asigura, decât printr'o largă înțelegere din partea acelor, cari o iau sub protecție, a acelor, cari îi frecventează cursurile și a acelor, cari predau cursurile, sau mai bine zis, cari pot pune cât mai mult suflet la împlinirea misiunii ce li se încredințează.

Nu se va căuta să se facă și aici „știință“. Totul se va limita la ce-i strict necesar și acesta va fi expus cât mai limpede, cât mai pe înțelesul elevilor. Se vor urmări concomitent două lucruri: Să se facă educație și să se dea instrucție în sens didactic. După cum Pregătirea premilitară caută să dea Țării prin educație și instrucție buni militari și cetățeni, tot așa și această școală, trebuie să dea Țării buni comercianți și cetățeni.

Nu știu dacă astfel de școale vor exista în alte State. In orice caz, pentru împrejurările dela noi, ele ar fi netăgăduit de folositoare și ar umplea un gol de mult timp simțit.

I. N. BRATU.

Dela „Solidaritatea“.

Către băncile noastre

Atragem atențiunea băncilor noastre asupra dispozițiilor cuprinse în art. 3 din Decretul-Lege Nr. 3829, apărut în Monitorul Oficial Nr. 270 din 16 Noembrie 1940, privitor la înființarea și organizarea „Centralei cerealelor“ societate anonimă română.

Art. 3 al acestui Decret-Lege are următorul cuprins:

„Toate persoanele și întreprinderile care la data publicării prezentului Decret-Lege se ocupă cu comercializarea, prelucrarea, transformarea, depozitarea și în general cu toate transacțiunile de

a) Grâu, secară, orz, ovăs, porumb;

b) Meiu, uruială pentru vite, făină furajeră (irimie), tărâțe, reziduri din fabricarea uleiurilor;

c) Mazăre, fasole, linte;

d) Măzăriche, lupină, sunt obligate ca în termen de 3 luni dela data publicării în Monitorul Oficial al prezentului Decret-Lege să ceară autorizația Centralei cerealelor“.

În urma celor de mai sus, recomandăm băncilor noastre de a-și consolida garanțiile ce au la astfel de firme și a sista orice fel de operațiuni cu firmele cari nu au obținut încă autorizația dela Centrala cerealelor. Firmele evreești în special credem că nu vor mai obține astfel de autorizațiuni.

Institutul Național al Cooperației și unitățile cooperative nu sunt obligate a cere autorizația Centralei cerealelor.

(S. R.)

CRONICA.

„ALBINA“, institut de credit și de economii, Sibiu. În ședința sa din 19 Decembrie 1940, conformându-se decretului lege din 19 Octomvrie 1940, Consiliul de administrație s'a redus la 7 membri, prin demisia Domnilor:

Ioan Agârbiceanu, Dr. Alexandru Dragomir, Alexandru Lapedatu, Antoniu Mocsonyi și Dr. Victor Stanciu.

Astfel Consiliul de administrație este următorul: Dr. Ilie Beu, Dr. Lucian Borcia, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Vasile Bologa, Emilian Cioran, Dr. Ioan Lupaș și Dr. Mihail Șerban.

Consiliul de censored este compus din D-nii:

Ioan Vătășianu, Dr. George Proca și Matei Jiga, titulari, precum și Constantin Popp și Ioan Popa, supleanți.

În aceeași ședință a fost numit ca director general D-l Dr. Mihai Veliciu.

La Sucursala Mediaș, în urma pensionării d-lui Constantin Mușlea, a fost numit director d-l Ioan Stroia.

La Sucursala Tg.-Mureș în urma pensionării d-lui Ioan Budiu, a fost delegat cu conducerea temporală a Sucursalei d-l Valeriu Ghircoiașu, director la Sucursala Cluj, fiind numit ca substitut d-l Victor Boroș, procurist.

Sumar pe anul 1940

	Pagina.		Pagina.		Pagina.
Agricultură.				Contabilitate.	
La o suprafață arabilă	133	„ Scoreana, convocare și bilanț	64	Contabilitatea de control „Definitiv“	80
Producția texturilor	248	„ Târnoaveana, convocare și bilanț	144	Formalitățile privitoare la publicarea bilanțului	49
Recolta de grâu	248	„ Tântăreana, convocare și bilanț	141		
„ porumbului	248	„ „ convocare	172	Cooperația.	
Regimul de valorificare a grâului	238	„ Victoria, convocare și bilanț	93—4	Credite obținute de cooperație	188
Bancare.		„ Viitorul, convocare și bilanț	136	Institutul național al Cooperației	133, 238
Adunări generale 101, 121, 132, 156, 163, 171, 180		„ Patria, convocare și bilanț	88	Spicuirii despre cooperația italiană	227
Amânarea plății ratelor de conversiune	264	„ Șercăiana, convocare și bilanț	81—3		
Banca „Albina“, convocare și bilanț 75—9		„ Vatra, bilanț	142	Diverse.	
„ „ bilanț	86	Numai institute bancare pot primi valori în depozit	151	Anglia sau Germania?	225
„ „ adunarea generală	133	O nouă bancă în Ardeal	161	Bonurile pentru inzestrarea armatei	60
„ „ comunicat	214	Preoții și băncile noastre	202	Bursa în a. 1939	6
„ „ schimbări la conducere	314	Scăderea dobânzilor pentru credite agricole, comerciale și industriale	230	Comisari de românizare	244
„ Agronomilor, conv. și bilanț	92	Situația instituțiilor financiare din Transilvania	279	Din cele 460 specii de plante	16
„ Andreiana, convocare și bilanț	102	Bibliografie.		Doi negustori bihoreni	288
„ Ardeleana, bilanț	103	Aliment-rea cu apă a orașului Sibiu	264	Drepturile noastre și interesele altora	231
„ Aurora, convocare și bilanț	121—2	La commercialisation des produits pétrolifères	176	Errata	60
„ „Cassa de păstrare“, Săliște, convocare	134	L'activité dans les chantiers pétrolifères	176	Experți economici	281
„ „Cassa de păstrare“, Săliște, convocare	298	Pizanty Mihail, Aperçu général sur l'industrie pétrolière	170	Expulzarea conducătorilor băncilor românești din Oradea	239
„ „Cassa noastră“, convocare și bilanț	124	Probleme economice românești	176	Infăptuirile Academiei comerciale din Cluj	183
„ Cârțșoreana, convocare și bilanț	68	Comerț și Industrie.		In Norvegia	237
„ Centrală pentru industrie și comerț, bilanț	152	Anul petrolifer 1939	194	Invățămintele trecutului	239
„ Centrală pentru industrie și comerț, convocare	289	Cauzele ce scumpesc transporturile	16	La imprumutul pentru Inzestrarea Armatei	60
„ Chioarului, convocare	140	Comerțul nostru exterior	238	Manoie Diamandî, biografie	296, 301
„ Cordiana, convocare și bilanț	135	„ românesc	173	Marca germană	203
„ Corvineana, convocare și bilanț	164	Consumul intern de petrol	188	Ministerul Muncii despre salariile funcționarilor	14
„ Crișana, bilanț	96	Crearea unui concern al fierului	306	O rectificare	161
„ Economul, convocare și bilanț	61—2	„Dacia Traiană“, convocare și bilanț	52	Pânză de mătase	133
„ Furnica, convocare și bilanț	65—6	„ „ adunare generală	87	Particularitățile financiare în unele secțiuni ale exploatărilor comunale	291
„ „ aviz	289	După un calcul	133	Pe drumul Golgotiei	213
„ „ convocare	290	„Economia de război	178	Pentru armată	11
„ Goronul, convocare și bilanț	89—90	Emisiunile de capitaluri	179	Printr'un jurnal al Consiliului de Miniștri	74
„ „Ilia Murășană“, convocare și bilanț	104	Imperiul britanic	180	Roman Visarion, activitatea sa	310
„ Mureșiana, convocare	80	Importul de bumbac	133	Schimbare de regim	223
„ Mureșiana, bilanț	154	„ de piei brute	188	Scurtă privire retrospectivă	307
„ Națională a României, raport	55	„ în România	237	Spicuirii din activitatea culturală a economiștilor noștri	47
„ „ „ note la raport	58	Industria americană de petrol	248	Suma revenită Statului dela beneficiile B. N. R.	87
„ Națională a României, raportul	71	„ aurului	172		
„ „ „ a redus scontul	230	„ casnică	181		
„ Oașia, convocare și bilanț	51, 126	„ noastră de cherestea	133		
„ Olteana, convocare și bilanț	84	„ „ „ pielărie	87		
„ Porumbăceana, convocare și bilanț	60—1	In primul trimestru 1940 autorizații de funcționare	179		
„ „Prima Ardeleană“ de asig., convocare și bilanț	128	Intensificarea economiei în Sudestul european	236		
„ „Prima Ardeleană“ de asig., schimbare de direcțiune	230	Intreprinderi industriale mari	179		
„ „Prima Ardeleană“ de asig., convocare	290	Intreprinderile din țară	179		
		Noua comisie interimară a Camerei de Comerț din Sibiu	305		
		Pentru uzul celor 300 cinematografe	179		
		Producția de minereuri	180		
		„ mondială de aur	188		

	Pagina.		Pagina.		Pagina.
Un ardelean intemeietor și doctrinar al naționalismului economic românesc, Dicnisie Pop Marțian	252, 259, 277, 283	Jurisprudență.		Sociologie.	
Vânzările de produse C. A. M.	74	Caracterul Băncii Naționale a României	305	Concediul lucrătoarelor germane	237
Economie politică.		Jurisprudență cambială	73	Fascismul	197
Activarea creditelor românești	13	Neretroactivitatea legilor	14	Inceput de viață nouă	275
„ „ producției	159	Simpla operațiune de transfer	8	Incercări asupra problemei evreești	198
Antagonismul dintre autarhie și liberalismul economic	116	Legiferare.		Inlăturarea pasivismului	257
Ardealul are „un nou institut bancar”	145	Abrogarea Art. 33 din Legea pentru inlesnirea și refacerea creditului	280	Intellectualitatea în legătură cu nația	205
Armonizare și coordonare	157	Amânarea scadențelor de plată din Nordul Transilvaniei	234	La cheștiunea încadrării elementului etnic în viața economică	229
Autarhie	165	Codul Comercial Carol II	220	Oprirea căsătoriilor cu evrei	216
Comandamentul economic unic	191	Cum se aplică Legea pentru românizarea personalului din întreprinderi	304	Problema problemelor	129
De ce se scumpește viața	5	Decret-Lege pentru scutirea de impozite	254	„ țărănească	167
Desvoltarea economiei private	175	Exproprierea proprietăților rurale evreești	245	Să ne apropiem de realități	130
Directive cu caracter economic	250	Legea amnistiei fiscale	211	Socialismul național	189
După „Sărbătoarea Economiei”	284	Legea timbrului	194	Spre romanizarea vieții economice	242
Echilibrarea financiară a funcționarilor	224	Modificarea legii bancare	45	Valoarea factorului demografic	233
Economia de războiu	293	„ „ timbrului	210	Statistică.	
„ „ „ a fostei Poloniei	4	Nouii Decrete-Legi	245	Consumul petrolifer al României	161
Expozeul d-lui Ministru M. Constantinescu	105	Noul regim al funcționării societăților anonime	260	Datoria publică a României	179
Finanțarea întreprinderilor românești	312	Prescripția depozitelor judecătorești	221	Exportul nostru de animale	238
Fundamentele economiei românești	9	Repurtarea veniturilor proprietăților imobiliare	59	In anul 1939 România a exportat	133
Incadrare economică	299	Românizarea personalului din întreprinderi	286	Industria noastră metalurgică	238
La început de an nou	2	Scutirea de timbru a depunerilor	222, 229	Institutul central de statistică	238
Noua ordine economică	295	Stabilirea regimului schimburilor	99, 118, 131	Natalitatea în alte țări	8
Noul buget al Statului	148	Supliment la lista înalților demnitari (v. p. 246)	254	Participarea germanilor din țară în industrie	306
Perspective economice	53	Trecerea proprietăților evreești în patrimoniul statului	303	Pentru nevoile viticulturii	133
Planul agricol pe 5 ani	137	Verificarea averilor înalților demnitari	246	Populația din Protectoratul Cehoslovacic	237
Politica sărăciei	85, 97	Personale.		Producția aurului în anul 1939	87
Războiul și băncile noastre	1	Boer Ștefan	60	Producția de lapte a Danemarcei	188
Spiritul de întreprindere	217	Decorați	179	„ mătasei	238
Viiitorul nostru economic	214	Orga Iosif	140	„ și forajul în industria noastră petroliferă	306
Fiscale.		Dr. Petra Nicolae N.	280	Producția zilnică de petrol	306, 8
Casa Fondului Național al Aviației	187	Popp Constantin	17	Proporția traficului petrolifer	248
Impunerea beneficiilor excepționale	177	„ „ sărbătorire	51	Repartiția materiilor prime în lume	162
Operațiuni necesitate cu crearea și scăderea debitelor	184, 195	Schimbări în conducerea cooperației	254	România a exportat în anul 1939 petrol	133
Scutirea de impozitul pe salare	51	Trancu-Iași Grigore	9	România ocupă după Anglia	306
Sporirea impozitelor	150	Un om de inimă	71	Venitul național	15
Taxa de 0.50% asupra acțiunilor	253			Zile de lucru după datele unei statistici	87
Timbrarea cambiei	59			Dela „Solidaritatea”.	
				Adunarea generală	265
				Aviz important	147
				Cătră băncile noastre	314
				Comunicat	181, 189, 205, 212, 249
				Convocare și bilanț	254—6

CERETII!

Calendarul de prenotări „DACIA” pe anul 1941

Veți primi 1 exemplar gratuit.

Librăria, Tipografia și Legătoria „DACIA TRAIANĂ” S. A. / SIBIU

Plața Uniri 7 / Str. Regina Maria 20 / Str. Regele M'hai 15

Telefon 168 a și 168 b